

не могут быть сокращены вследствие социальной направленности значительной их части. В настоящее время структура бюджетных расходов в Украине не является оптимальной для стимулирования экономического развития. Выделяемые из бюджета средства на реализацию отечественных потребностей экономического развития инфраструктурных проектов в сфере образования и науки, которые фактически определяют перспективный облик украинской экономики, крайне недостаточно.

Низкий уровень финансово-экономического обоснования решений в сфере разработки и реализации бюджетной политики ведет к новым расходам обязательств. Недостаточно качественной является и оценка долгосрочных последствий от выполнения поданных обязательств для социально-экономического развития Украины.

В основе бюджетной политики должен лежать инструмент бюджетирования, ориентированный на результат.

Мы считаем важным создание в стране Фонда национального благосостояния, что позволит успешно преодолевать кризисные явления без снижения уровня жизни населения, поддерживать финансовую инфраструктуру и реальный сектор экономики.

Проблемными являются расходы на социальные выплаты – они не всегда обоснованы и правомерны, что увеличивает нагрузку на бюджет. Эффективность осуществляемых бюджетных расходов является низкой, а получаемый социально-экономический эффект несоизмерен объему израсходованных на те или иные социальные цели средств.

Для обеспечения устойчивого социально-экономического роста необходимо, чтобы бюджетная политика стала более эффективным инструментом реализации государственной социально-экономической политики.

Механизмы государственной социально-экономической политики должны иметь надежное, точно просчитанное бюджетное обеспечение. Следует отходить от ставшего привычным измерения исполнения бюджета лишь фиксацией расходования средств на те или иные цели.

Объемы расходования бюджетных средств должны соответствовать уровню достигнутой цели, если цель не достигнута необходимо устранять причины неэффективности использования бюджетных средств.

В целях повышения эффективности бюджетных расходов предлагаем разработать и внедрить систему ежегодного анализа их эффективности и динамики по каждому направлению. Соответствующий анализ динамики объемов расходов и значений целевых показателей следует проводить и по госпрограммам с публичным рассмотрением отчетов.

Повышению эффективности расходов бюджета будет способствовать разработка бюджетной стратегии. Она поможет обеспечить предсказуемость реагирования бюджетной системы на вызовы и возможности, которые могут возникнуть в рамках различных вариантов развития мировой экономики, предусмотреть превентивное применение адекватного набора мер при негативном воздействии внешних экономических факторов.

Формируя бюджетную стратегию, важно учитывать как действующие расходы экономического характера, так и те обязательства, возникновение которых можно ожидать исходя из внешних экономических, социальных и других факторов.

В бюджетной стратегии необходимо определить механизмы обеспечения связи между долгосрочными целями государственных программ, конкретными индикаторами их выполнения и проектными показателями на определенный период. Стратегия должна содержать четкие ориентиры по ресурсному обеспечению государственных программ и оценку рисков бюджетной разбалансированности в различных прогнозных сценариях, также рекомендуемый алгоритм действий при их реализации. Эффективность осуществления бюджетных расходов на государственные программы справедливо принимается в расчет при оценке качества инвестиционного климата, поскольку данные расходы рассматриваются как инвестиции в человеческий капитал.

Література:

1. Бюджетная стратегия РФ на 2007–2013 гг. – М.: Минфин, 2007. – 75 с.
2. Бюджетный Кодекс Украины. – К., 2016 – 124 с.
3. Бюджетное послание Президента Российской Федерации о Бюджетной политике в 2013–2015 годах // Финансы – 2013 – № 3. – С. 3–10.
4. Вожегов А.П., Гринько О.Л. Теоретичні аспекти формування архітектури фінансового стимулювання економічного зростання // А.П. Вожегов, О.П. Гринько // Финансы Украины – 2012 – № 10. – с. 20–34.
5. Формування системи індикаторів фінансової стійкості сектору загального державного управління / С.С. Гасанов, В.П. Кудряшов, Р.Л. Балакин // Финансы Украины. – 2012 – № 9 – с. 18–37.
6. Государственная служба занятости – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dcz.gov.ua>.
7. Даниленко А.Г., Зимова В.В. Теоретико-методологічні засади ідентифікації ризиків і загроз безпечі сектору державних фінансів / А.І. Даниленко, В.В. Зимова // Финансы Украины – 2012 – № 10 – с. 3–20.
8. Державний бюджет і бюджетна стратегія в умовах економічних реформ. Напрямки реалізації на підвищення ефективності, за заг. ред. М.Я. Азарова. – К.: ДНУ «Академія фінансового управління», 2011. Т. 4. – 608 с.
9. Доклад о развитии человека 2011. Устойчивое развитие и равенство возможностей: лучшее будущее для всех; пер. с англ., ПРООН. – М.: Весь мир, 2011. – 188 с.
10. Єфіменко Т.І. Фінансова наука та економічні реформи: інституціональний контекст / Т.І. Єфіменко // Финансы Украины. – 2012 – № 8. – с. 5–23.
11. Єщенко П.С. Економічне зростання без розвитку: причини і шляхи інноваційного перетворення економіки / П.С. Єщенко // Финансы Украины. – 2013 – № 10. – с. 4–21.
12. Закон України «Про Державний бюджет України на 2012 рік» - К.: Юрінком, 2013. – 86 с.
13. Закон України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» - К.: Юрінком, 2016. – 186 с.
14. Заплатіра І.В. Бюджетний механізм економічного зростання / І.В. Заплатіра – К.: Інститут соц.-екон. стратегій, 2007 – 528 с.
15. Илларионов А. Размеры государства и экономический рост / А. Илларионов, Н. Пивоварова // Вопросы экономики – 2002. – № 9. – с. 18–45.
16. Кейнс Дж.М. Область теории занятости, процента и денег / Дж.М. Кейнс; пер. с англ. под ред. Л.П. Куранова. М.: Гемос АРБ. – 1999. – 351 с.
17. Расширенное заседание Комитета Федерального казначейства 27–28 февраля 2013 года в г. Москве на тему: «Итоги деятельности за 2012 год и основные направления развития Федерального казначейства на 2013 год» // Финансы. – 2013. – № 3. – С. 3–11.
18. Смит А. Исследования о природе и причине богатства народов / А. Смит. – М.: Соцэкспиз, 1962. – 654 с.
19. Статистичний щорічник за 2014 рік. – К.: Держслужба статистики, 2015 – 734 с.
20. Формирование общества, основанного на знаниях. Новые задачи высшей школы: Доклад Всемирного банка. – М.: Весь мир, 2010. – 234 с.
21. Циганов С.А., Табакова Т.В. Еволюція концептуальних підходів щодо ролі видатків бюджету в розвитку економіки / С.А. Циганов, Т.В. Табакова // Финансы Украины. – 2013 – с. 89–100.
22. Цегульська Л.І. Отриманий механізм підвищення ефективності бюджетних расходов в г. Нефтеюганске / Л.І. Цегульська // Финансы. – 2013. – № 3. – С. 19–21.

Galaguz H. M.

Postgraduate

The Higher Educational Institution of Ukoospilk
"Poltava University of Economics and Trade"

RANKING OF INSURANCE COMPANIES TO DETERMINE THE LEVEL OF THEIR FINANCIAL STABILITY

Галагуз Г. М.

здобувач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

РЕЙТИНГУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ З МЕТОЮ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЇХ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

In the article the ranking of insurance companies based on their assessment of financial stability in conditions of risk and changes in external conditions.

Keywords: financial stability of insurance companies, rating, insurance risks, insurance premiums.

В статті розглянуто рейтингування страхових компаній на основі оцінювання їх фінансової стійкості в умовах впливу ризиків та зміни зовнішніх умов функціонування.

Ключові слова: фінансова стійкість страхових організацій, рейтингування, страхові ризики, страхові премії.

Успішне функціонування страхових компаній значною мірою залежить від рівня їх фінансової стійкості. Забезпечення власної фінансової стійкості дозволяє страховику генерувати чинники позитивних кількісних і якісних змін для нормального функціонування в умовах сучасності та зростання фінансового потенціалу в майбутньому. Тому в центрі уваги мають постійно перебувати дослідження щодо аналізу діяльності страхових організацій, а також впровадження нових удосконалених методик оцінки фінансової стійкості страхових компаній.

Особливість здійснення страхової діяльності визначається низкою специфічних причин, провів яких полягає у можливих відхиленнях запланованих показників функціонування від фактичних. До таких причин можна віднести невизначеність діяльності страховика, що виникає при взятті зобов'язань за компенсацію шкоди, що виникла внаслідок випадкових подій. Виділяють три джерела невизначеності: ризик випадковості, ризик оцінки та ризик змінності.

Ризик випадковості діяльності страховика обумовлюється тим, що на практиці його страховий портфель завжди обмежений за обсягом та залишається залежним від випадковості. У своїй діяльності страховик намагається зменшити залежність власних показників від ризику випадковості шляхом здійснення оцінки ймовірності настання страхової події в рамках відповідного договору страхування, а також оцінки збитку, який спричинить настання даної події.

Підприємцям для проведення подібної оцінки є наявні ретроспективні статистичні дані. Проте отримана оцінка в певній мірі завжди є відмінною від реального значення, що дає підстави виявити наявність ще одного джерела невизначеності в діяльності страхової компанії, яке називають ризиком оцінки, тобто діагностування. Крім того, навіть у випадку проведення максимально точного визначення правдивих випадкових подій в минулому завжди залишається загроза того, що дані правила частково або повністю з будь-якої причини можуть змінитися в майбутньому. На підставі того, що оплата послуг страхування має попередній характер, встановлюється за інформацією про події, що відбулися та, як правило, не передбачають здійснення додаткових платежів у майбутньому, можна передбачити виникнення третього джерела невизначеності - ризику змінності, тобто прогнозування.

Ці джерела невизначеності, які мають подібний поділ лише при їх формальному описі, оскільки вони завжди діють сумісно та в сукупності, називають технічним страховим ризиком [2].

Вплив даних ризиків на функціонування страхових компаній може спричинити значні погіршення та відхилення їх фактичних показників від планових навіть нижче критичного рівня. Ця особливість діяльності вимагає від страховиків наявності додаткового потенціалу, котрий гарантує збереження значень основних показників в результаті дії факторів невизначеності та ризику.

Слід зауважити, що при плануванні своєї діяльності будь-який економічний об'єкт виходить скоріше не з того, які зовнішні умови можуть вплинути на нього, а з того, які ресурси і в якому обсязі він може використовувати для досягнення мети своєї діяльності. Для страхової компанії основним ресурсом є фінансові, а основним продуктом - надання фінансових послуг. Отже її позиціонування на ринку визначається фінансовими процесами, які здійснюються безпосередньо всередині самої страхової компанії як системи, і її внутрішніми фінансовими характеристиками, на підставі яких можна зробити висновок про рівень фінансової стійкості страховика.

Отже, однією з визначальних характеристик діяльності страхової компанії є поміркований підхід до моделювання її можливої поведінки у зовнішньому середовищі, оцінка якої в значній мірі визначає роль і місце економічного об'єкта в межах певного ринку, галузі, країни. З цієї метою найбільш прийнятним вважаємо виділення показника обсягу

страхових премій, на підставі якого можна проводити порівняльну характеристику як окремих суб'єктів ринку страхування, так і відхилень від власних планованих показників розвитку страховика. Тому нами пропонується визначення рівня необхідної фінансової стійкості страхової компанії з урахуванням змін умов функціонування, а також визначення порядку розрахунку меж відхилень показника обсягу страхових платежів на основі складових визначеного чинним законодавством розрахунку нормативного запаса платоспроможності та передумов втрати фінансової стійкості страхової компанії. Отже, на внутрішньому рівні можна вважати, що страховик зберігає власну фінансову стійкість, якщо фактичні отримані результати є близькими або вищими від запланованих.

Як внутрішні характеристики, так і властивості, що значною мірою впливають на стійкість страхової компанії, цілком піддаються відповідному управлінню і контролю. Стосовно оцінки складових та рівня фінансової стійкості страхової компанії, необхідно проводити детальне вивчення взаємозв'язку і взаємовпливу її основних фінансових показників, таких як платоспроможність, ліквідність, реагування адекватно змінам зовнішніх чинників, відхилення від нормативних значень показників, та факторів, що впливають на них в динамічних умовах зовнішнього середовища, що є можливим в процесі рейтингування оцінки фінансової стійкості страхової компанії. Для визначення напрямів забезпечення необхідного рівня фінансової стійкості доречним є моделювання можливих дій, за яких страхова компанія зможе втримувати стійке положення на ринку страхування під впливом динамічних умов його функціонування.

Для проведення дослідження поведінки страхової компанії у зовнішньому середовищі необхідно виділити показник, на підставі якого можна проводити порівняльну характеристику відхилень від власних планованих показників розвитку страховика. Такою оцінкою в діяльності страхової компанії є обсяг здійснених страховиком операцій, величина якого визначається на підставі використання таких показників, як розмір страхових премій або розмір щорічних страхових виплат [1].

Оскільки щорічний розмір страхових виплат є величиною випадковою і використання даного показника можливе на рівні середньої за кілька років величини, то більш доцільно для оцінки поточного становища страхової компанії на ринку надання страхових послуг використовувати розмір страхових платежів, який, з одного боку, обмежений рівнем наявного в розпорядженні страхової компанії капіталу, а з іншого - показує активність страхової діяльності і ступінь використання наявного в розпорядженні страхової компанії потенціалу.

Внутрішня оцінка фінансової стійкості страхової компанії може здійснюватися шляхом порівняння отриманих результатів з запланованими. Якщо впродовж певних періодів фактичні результати діяльності страховика відповідають запланованим, то можна робити висновок, що страховик зберігає власну фінансову стійкість.

З огляду на вищевисказане доречним є проведення рейтингування фінансової стійкості страхових компаній. Результати рейтингу можуть слугувати вихідною інформацією і для Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, і для страховальників, яким такий рейтинг допоможе обрати найбільш прийнятну та надійну страхову компанію.

Відносно власників або керівників страхових компаній їх рейтингування дозволяє визначитись з напрямками переформатування страхової, маркетингової, інвестиційної політики, а саме: перегляду й оцінки страхових ризиків; скорочення дебіторської та кредиторської заборгованості; внесення змін у структуру активів; коригування тарифних умов; удосконалення методів інвестування резервів; згуртування фінансового потенціалу окремих злиття з іншими страховими компаніями; використання альтернативних шляхів промислення страхових продуктів.

Якщо на ринку діятимуть декілька рейтингових агентств, то результати проведеного рейтингування можуть дешо відрізнятися внаслідок різних використовуваних ними методик. Однак, враховуючи те, що загальні умови фінансово-економічного аналізу приблизно

однакові, можна припустити, що і результати рейтингу різних агентств будуть принаймні подібними. А це означає, що в середньому можна буде виділити групу лідерів ринку страхових послуг та групу тих, хто займає останні позиції в рейтингах. Лідерські позиції компаній слугують своєрідним барометром їх надійності, що стимулюватиме укладання нових договорів та зростання прибутків. Поряд з цим, менш успішні компанії вимушені будуть підвищувати ефективність своєї діяльності, потребуватимуть втручання наглядового органу або на фазі консультативного регулювання, або вже на фазі припинення дії ліцензій на здійснення страхової діяльності. Саме в цьому полягає роль рейтингу як механізму саморегуляції ринку страхових послуг.

Проте проведення рейтингування не дає повної картини щодо абсолютної фінансової стійкості страхових компаній. З цього приводу ми ведемо мову не про абсолютні характеристики кожної з них, а про відносні порівнявальні. Така функція властива рейтингуванню: показати найкращих представників серед страхових компаній відносно інших.

Таким чином, ми вважаємо доречним проведення рейтингування діяльності страхових компаній з метою визначення рівня їх фінансової стійкості за використання показника обсягу страхових премій, на підставі якого можна проводити порівняльну характеристику як окремих суб'єктів ринку страхування, так і відхилень від власних планових показників розвитку страховика. На внутрішньому рівні можна вважати, що страховик зберігає власну фінансову стійкість, якщо фактичні отримані результати є близькими або вищими від запланованих.

Література:

1. Берлін М.С. Моделювання рівня необхідної фінансової стійкості страхової компанії з урахуванням динаміки умов її функціонування // М.С. Берлін // Моделі управління в ринковій економіці: 36 наук. пр. – Донецьк: ДонДУ, 2006. – Вип. 9. – С. 326 – 337.
2. Іванюк І.С. Теоретичні підходи до визначення категорії «фінансова стійкість страхової компанії» / І.С. Іванюк, Д.С. Маруженко // Фінанси України. – 2006. – №11. – С. 77–89.

Сагра І. С.

Postgraduate

Ternopil National Economic University, Ukraine

FINANCIAL-ECONOMIC BASES OF MARKET OF THE HOUSING REAL ESTATE DEVELOPMENT

Карпа І. С.

соискатель

Тернопольский национальный экономический университет, Украина

ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЖИЛИЩНОЙ НЕДВИЖИМОСТИ

Financial-economic essence of development of the housing real estate, bringing in and use of dwellings investments is considered in the article, priorities of transmission of the built accommodation in property of citizens by means of the use of organizational and legal bases of confidence property. Expediency of forming of criteria of financing of the housing real estate is reasonable taking into account the criteria of financial vagueness; estimation level of the housing real estate crediting in the cut of groups of borrowers; formations of types groups of the housing real estate taking into account social parameters.

Keywords: financing, financial resources, housing real estate, financial policy, financial providing, form of financing.

В статье рассмотрена финансово-экономическая сущность развития жилищного строительства, привлечения и использования жилых инвестиций, приоритеты передачи построенного жилья в собственность граждан с помощью использования организационно-правовых основ доверительной собственности. Обоснована целесообразность формирования критериев финансирования жилищной недвижимости с учетом критериев финансовой неопределенности; оценки уровня ипотечного жилищного кредитования в разрезе групп заемщиков; формирования типовых групп жилищной недвижимости с учетом социальных параметров. Ключевые слова: финансирование, финансовые ресурсы, жилищная недвижимость, финансовый политика, финансовое обеспечение, форма финансирования.

Финансово-економічні основи розвитку життєвої нерухомості дозволяють сформулювати модель фінансування життєвої нерухомості в Україні.

Масштабні структурні зміни ставлять складні задачі перед світовою економікою, ринками капіталу, інвестицій і нерухомості. Експерти МВФ вважають, що по мірі того як країни стають більш економічно пов'язаними, проявляється волатильність потоків капіталу, що призводить до постійного елементу «економічного ландшафту» [1]. В зв'язі з цим необхідно укріпити світову систему фінансової і соціальної захисту. В умовах конвергентної економіки формування системи фінансування життєвої нерухомості соціальної захисту повинно підвищити доступність життєвої нерухомості для всіх шарів населення.

Теорія економічного зростання актуальною в сучасних умовах фінансової нестабільності. Устойчивість зовнішньої форми, зовнішнім проявленням внутрішньої структури системи, поскільки основи устойчивості економіки закладена всередині системи [2, с. 29–32]. В цьому контексті поняття «розвиток» можна розглядати через такі визначення: необратиме, направлене, закономірне збільшення матеріальних і ідеальних об'єктів; перехід від одного якісного стану до іншого, від старого до нового; необратиме, направлене, закономірне збільшення об'єктів, в результаті якого виникає нове якісне стану; поступальне збільшення, зупинка, перехід від одного стану до іншого. Ми визначимо розвиток як рух вперед, формування нових структурних характеристик об'єкта і розширення сегмента його діяльності.

Вероятність настання продовжувального депресивного стану національної економіки вимагає проведення дослідження взаємозалежності інтереса до методів забезпечення фінансування життєвої нерухомості. Сучасні методологічні дискусії актуалізуються в фінансовій науці в умовах конвергентної економіки, поскільки діючі підходи вступають в протиріччя з новими соціально-економічними завданнями, висуваними практикою перед науковим сообществом.

Концептуалізацію фінансування життєвої нерухомості цілеспрямовано формалізувати з урахуванням реакції на зміни в економічній системі держави. В умовах політико-економічного протистояння і обострення кризових процесів в економіці України, яке супроводжується макроекономічними девальваційними явленнями, які передбачають ризикуючі інфляційні процеси в країні, відповідально забезпечує доходи громадян.

Положення теорії і практики фінансового забезпечення життєвої нерухомості досліджуються в роботах українських і зарубіжних учених: Ю. М. Сафонов, В. Г. Евсєєв (формування і функціонування механізмів привабливості життєвої нерухомості) [3, с. 19–21]; Д. О. Фаріон (науково-методичні підходи фінансового забезпечення життєвої нерухомості) [4]; А. А. Цыганов, Д. Н. Брызгалов, А. Д. Языков, А. Г. Семенов (усовершенствование механизмов страхования для повышения доступности ипотечных кредитов для населения) [5, с. 3–9]; И. Р. Чанышев (проблемы кластеризации жилищно-коммунального комплекса) [6, с. 56–59]. Большинство проблем финансирования жилой недвижимости, известных из экономической теории и практики, во многих случаях не исследуют специфику влияния финансовой нестабильности и не имеют соответствующих научно-методических разработок.

В конвергентной экономике особое внимание заслуживают методологические принципы к научной концептуализации постулатов жилищной политики, то есть совокупности принципов, методов и процедур, которые используются в процессе финансирования. В своих исследованиях мы придерживаемся определения жилищной политики как формы реализации финансовой идеологии и финансовой стратегии развития экономического агента в первую очередь наиболее важных аспектов финансовой деятельности на отдельных этапах ее